

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рѣкъ. X.

Олифантъ, Па. Четвертъ 8-го Мая 1902.

Число 19.

Переглядъ тыждневый.

Американскій трестъ множить ся далыше и стають ся страшными ворогомъ широкыхъ круговъ населенія, чимъ развѣ прозвѣшшихъ суперникомъ дробного промыслу и торговлѣ цѣлого свѣта. Въ послѣднихъ двухъ мѣсяцахъ повстанъ трестъ коналенъ твердаго угля, трестъ фабрикантѣвъ желѣза (оба зъ основными капиталомъ кѣлька сотъ миліоновъ долларѣвъ), трестъ мѣди зъ капиталомъ 80 миліоновъ долларѣвъ и найновѣйшій трестъ морекій зъ основными фондомъ 170 миліоновъ долларѣвъ. Сей послѣдній трестъ напавъ страху цѣлой Европѣ, бо цѣль его ясна. Американскій миліонеры, зъ Пьемонтомъ Морганомъ на передѣ, бажаютъ зловити въ свои руки контролю надъ морскою плавбою, сотворити величезну торговельну флоту, стати ея пинами морскою комуникаціи и тягнуты изъ того подіри естество величезныя зиски. И почастіи же дѣлали своего. Доси удало ся имъ выкупити болыну половину акцій нѣмецкихъ подіриствъ морекон плавбы, купили цѣлыя англійске товариства корабелье — „Вайт Старъ“ и кѣлька иныихъ, загорѣли товариства голландскіи, торгуютъ ея о купно французскихъ и зигалѣвъ мають вже нынѣ поверхъ 150 миліонныхъ кораблѣвъ. Англіиска, нѣмецка и французскія праса паробила зъ тон причинны великаго крику, звываючи свои правительствъ до обороны передъ страшными конкурентами, але дѣла. Скорше, чи познѣйше метки „Американцѣвъ“ побѣдять, бо мають за собою могучіи средства — еноргію и миліоны.

Офицѣровъ зъ военнаго американскаго корабля „Чикаго“ увязнено въ пгалибекѣмъ мѣстѣ Венеціи за нечестное поведене. Е нимъ капитанъ Р. Ф. Вайнъ, два поручикѣвъ Дж. С. Додриджъ и К. Кресъ, корабельный лѣкаръ дръ Р. Е. Ледбѣтеръ тай одѣвъ морякъ В. Ланглі. Веѣ пять поили изъ своего корабля, який стаѣвъ у венецѣйскій пристави, до одной кавярнѣ, де по пьяному почали бійку, поинципла иного рѣчей, поныбивали вѣкна и побили або поравили кѣлька особѣвъ. Скончили ся на томъ, що пріишла поліція и веѣхъ увязнили. Дня 28. цвѣтня италійскій трибуналь засудити капитана Вайна на 3 мѣсяцѣвъ и 10 днѣвъ аренту, а прочихъ на три мѣсяцѣвъ кождого. Кромѣ того присудже но авантюрикамъ заплатити грошову кару за заподѣляну пшкodu и контъа процесу.

Си подѣя вылипкала въ Сп. Державѣхъ велику сензацию и пригнобляюче вра-

жѣни, бо ще не було злучаю, аби американскихъ офицѣровъ арештовано и суджено въ чужой державѣ. Въ додатку капитанъ зачпелиють до вайлѣшнихъ офицѣровъ въ маринарцѣ Сп. Державѣ. Вѣнъ водзначив ся подчасъ иппаньской войны на Филиппинахъ, въ Хинахъ и зигалѣвъ має славу хороброро и дуже спосебного моряка.

Послѣ найновѣйшихъ вѣстей, италійскій король, Викторъ Емануалъ, помилувавъ капитана Вайна и веѣхъ засудженихъ, а генеральный американскій консулъ перепросивъ италійске правительство за обиду и водбелавъ авантюриковъ на поклѣдъ корабля „Чикаго“. Тыхъ панячѣковъ везуть теперъ до Сп. Державѣ, де надѣрдають ихъ „сторипцею“. Говорять, что веѣ будуть водданы подѣ военный судъ американской маринарки а опѣсля здеградочаны.

Ситуація на Филиппинахъ рѣшучо змѣнилася въ хосенъ Американцѣвъ. Сами днями поддало ся безлѣчъ ворохобникѣвъ, а мѣжъ ними й головной вожда на островѣ Самарѣ, генъ Гевара. его поддѣлъ, зложеный зѣ 189. рядовыхъ войковъ и 5. офицѣровъ, який такожъ зложивъ оружье се бувъ послѣдній зторгизованный воддѣлъ ворохобникѣвъ на островѣ Самарѣ. Вразъ изъ нимъ капитулювавъ цѣлый островъ Самарѣ, а его на повѣ дикій жителѣ — Тагалѣ, закончили тымъ способомъ кроваву войну зъ Американцами. — Въ войнѣ зъ народомъ Тагалѣвъ бо роло ся зѣ сторонъ Американцѣвъ 3.477 офицѣровъ и 108.800 войковъ. Зъ того числа полягло въ битвахъ 50 офицѣровъ и 649 войковъ; 12 офицѣровъ и 207 войковъ померло зъ ранъ а 306 офицѣровъ а 2.110 войковъ зъ рѣжныхъ ведуть. Загаломъ около 5000 Американцѣвъ перещлало сѣю войну житежъ. Кѣлька погубло въ нѣй Тагалѣвъ и якѣхъ смертію они погубили, о томъ имовѣрно нѣколи не дознае ся свѣтъ. Лише процесъ майора Вайла и генерала Смитъ сказавъ намъ одобрено правды, водселюючи страшну картину звѣрства, тортурѣвъ и т. п. та тѣ факта можна назвати каплею воды въ безмѣжнѣмъ морю.

Въ Канадѣ проявляе ся зновъ ворожій рухъ противъ Англіи. Выкликують его Французы, котрі заселяють канадѣску провинцію Овтеріо и Народна Ирландска Ліга, сильна національно-патріотична організація Ирландцѣвъ (Айрлѣнды), яка богато грижѣ дѣлае теперъ англійскому правительству въ зеленѣй Ирландіи. Англійске правительство рѣвно-жъ пригноблене симъ рухомъ, але можна ему сказати, что ста-

ло котюзѣ по заслузѣ. Оно показуе королеви Едвардо-ви таку покору и вѣрно-подданчѣсть, таку льояль-нѣсть взглядомъ Англіи, що всякого свободолюбимого Американця роздратовуе и развѣт. Лондонска „Pall Mall Gazette“ пише, будто бы канадскій Ирландцѣвъ зъ Французамъ подготавля-ли сильну агитацію противъ теперѣшного правит льства при саѣдуючихъ выборахъ. Кромѣ того зѣ Сп. Державѣ и Канады плывуть до Ирландіи великій фондъ на агитаційный цѣль. де готовитъ ся величезный бой-котъ противъ англійскихъ лендлѣсдорѣвъ.

Ажъ теперъ дходять точнѣйшій вѣсти про революцію въ Сень Доминго. Борбу розпочали тамошній бѣлѣ-плянаторы и робѣтники тай ведутъ еѣ до днесъ. Веѣ они недоволены зъ правлѣня президента ренублики, мурина Жуана Исидора Жимінезъ, котрого выбрано президентомъ по революціи, яку самъ выкли-кавъ въ р. 1899. На островѣ въ перерывно телеграфичну комуницію, задержаво всякій рухъ и завішено конституюцію. Все те е доказомъ, що положене въ Сень Доминго стало ся грѣонимъ.

Губернаторъ Кубы, ген. Вудъ помилувавъ онгоды голосного дефравданта Ривса. Якъ звѣсно, Ривсъ доу-стивъ ся крадѣжи почто-выхъ кубанскихъ фондѣвъ, за що засуджено его въ Гивавѣ на 10 лѣтъ вязницѣвъ и високу грошеву кару. Та въ Сп. Державѣхъ рѣдять капиталисты, котрымъ потрібный такіи птнички. Зъ ихъ инициативы увольнено отже злодюгу, абы не за-копувавъ своего талану у вязницѣвъ...

Папа римскій выдаѣвъ нову енцикліку, де по старому выкликае сучасній огнѣ, кидаетъ ся на поступъ и про-свѣту тай по „багѣковски“ радить католицизмъ робѣтникамъ бути слухняными, терпѣти и корити ся передъ „сильными міра сего“. Мѣжъ иппими сказано въ енцикліцѣ, що „выродила ся погана свобода, котра причинила ся до розвою социализму и анархизму“. Чи не цѣкаве? Папа бажае для насъ тѣмъ кромѣшной, ненавидитъ свободы и оче-видно тужитъ за давными часами неволѣ. На концѣ выывае все духовенство и епископѣвъ, абы безпощад-но поборювали ту сучасну „гидру“. Не знати однакъ, чи вдасть ся.

„Berliner Tablet“ доно-ситъ зъ вызначныхъ като-лическихъ кругѣвъ, що сей самъ папа Левъ XIII. задумуе ще за своего житя за-печевити папску столицю кардиналовъ Рампольови. Запечивалосъ бы ея дорогою доминаціи до чего папа, яко „найвысшій и леомыльный“ законодавецъ церкви, має повне право, або дорого за-

вѣщания, якъ се стало ся за-паны Нія VI, на основѣ буллѣ „Praeaeent саd асеге“. Буде се дѣдичнѣсть и а некого престѣла, якъ за давнихъ дѣбрыхъ ча-совъ. По консервативстахъ, неможна вѣткого лѣпшого надѣити ея, лише придер-жувапъ ся старого або... вандрѣвки въ задѣ.

Зѣ пол. Африки дуже мало выходить вѣстей. Ан-глійскій часописи доносятъ, немѣв бы болыность бур-скихъ вождовъ була за за-ключенемъ міра на англій-скихъ услѣвяхъ, а самъ ге-нераль Деветъ обѣздитъ поодинокій бурскій комедви и агітуе въ томъ дусѣ. Ги-зета „Сентраль Нюес“ о-держала зѣ Преторіи теле-грамъ, що велике вѣче Бу-ровъ, на котромъ рѣшитъ ся о войнѣ або мирѣ, вод-буде ся въ Вервайгінгѣ. Возьмутъ у нѣмъ участь Бога, Деларей, Деветъ, Шельбургеръ, Штайнъ, Райцъ и около 200 бур-скихъ представителей. Справа міра буде воддана на вѣчу подѣ тайне голо-соване.

Лордъ Киченеръ доноситъ, що водѣ 21. лѣвѣтня було забитыхъ въ поменшихъ ба-твахъ 25 Бурѣвъ, 76 запо-лоно, а 25 поддѣло ся.

Бурѣвъ поддѣлаи одѣвъ ан-глійскій воддѣлъ близъ Олі-верѣвъ Фармъ. Въ битвѣ по-лягло двоѣхъ англ. офицѣровъ и 3 рядовыхъ войковъ; 3 о-фицѣровъ и 10 рядовыхъ бу-ло ривненихъ, а кѣльканы-цѣтъ заповошенихъ. Бурѣвъ загорнули кромѣ того кѣль-кадесятъ возѣвъ пожвы и муниціи, тай 150 штукъ ху-добы.

Англійске правительство обѣщале задалегѣдъ, по-наколя война въ Африцѣ потягне до 31. марта 1903 р., то еѣ кошта будуть вы-носити 1.115 миліонѣвъ до-ларѣвъ. Дробница — а ми-ліоны подданныхъ Англіи кортѣють свой вѣкъ въ наѣбольшій нужѣ. сотки тысячъ людей въ Индіяхъ гвине голодовою смертію. Веѣхъ убогихъ и пуждѣровъ цѣлой Англіи можна бы у-щасливити тымъ грѣонимъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.			
8	4.	4.	Марка свѣтл.
9	5.	5.	Галфранъ
10	6.	6.	Симеона свѣтлѣн.
11	7.	7.	Миронос. Исуса
12	8.	8.	9 мѣчъ въ Казанѣ
13	9.	9.	Исуса свѣтл.
14	10.	10.	Брекии прор.

— **Робѣтники** въ Буда-пештѣ (Угорщина) рѣшили передати министрови торговлѣ меморіалъ зъ воззванемъ, абы розпочавъ державній робѣты, бо въ противнѣмъ случаю 10.000 робѣтниковъ безъ занятя буде мусѣло выѣхати за границу (до Америки). Меморіалъ под-писало 3000 робѣтниковъ.

— **Труна** молодого му-щачны найшла робѣтнички коло Воеска, Мін. въ желѣ-зничѣмъ вагонѣ якъ пере-важено дерево. На трунѣ слѣдній рынъ и иный слѣ-ды морду. Бувъ вѣнъ обви-неный въ коварѣ и схова-ный мѣжъ деревомъ въ вагонѣ Полиціи слѣдять за убійникомъ.

— **Страшне землетрясе** не навѣстило полудневый Тексасъ и маленьку рену-блику Гватемала, въ сере-дупѣй Америцѣ. Мѣсто Квеселитанѣвъ знищено до-самыхъ основъ; въ мѣстахъ Танакуля, Манастенекъ и Гватемала болына часть до-мѣвъ лежить въ звалищахъ, около 400 особѣвъ погубло а ще болыне було покарѣче-ныхъ. Землетрясене повто-рило ся черезъ три дни зъ-ряду и то майже по веѣмъ-крику. Шкодѣ, заподѣяну симъ нещасемъ ще не об-числяли, але догадуютъ ся, що буде она выносити кѣль-канайцѣтъ миліонѣвъ долѣ-ровъ.

— **Учителѣ** зъ публич-ныхъ шкѣлъ въ Питетонѣ, Па. зновъ застрайкували, наслѣдкомъ чого поверхъ 1000 дѣтей роснущено до-мѣвъ. Сѣ саміи учѣтелѣ по-чали учѣти въ другѣй по-ловинѣ марта по 4-мѣся-чнѣмъ страйку, подѣ услѣ-вемъ, що власти шкѣльный выплатятъ имъ належну плату, яку давали дуже не-точно веѣмъ учителямъ. Де-якій зъ нихъ не одержували свои пенсий по 5 и 6 мѣ-сяцѣвъ. На жалѣ власти шкѣльный не хотѣли, чи не-могли й теперъ додержати слова, тому веѣ учѣтелѣ за-страйкували поразъ другій.

— **Нашъ президентъ** Руз-вельтъ, веде завзиту борбу, але не гадайте, що може зъ нашими ворогами — тростями. Нѣ, — до Бѣло-го Дому въ Вашингтонѣвъ прихѣдитъ що для звѣсныхъ учѣтелѣ „файтерѣвъ“ зѣ Боет ву, Мас. профессоръ О’Бринъ и боре ся зѣ пре-зидентомъ на пшгукѣ, ажъ до Уотми. Таке средство поручили лѣкарѣвъ прези-дентови, коли вѣнъ въ по-слѣднихъ часахъ почавъ невзвичайно товѣстѣти.

— **Оригинальный кон-курсъ** на нагородѣ за влу-чий здогады, хто выйде при-выборахъ до парламенту оголошуе газета „Figaro“. Веѣ нагородѣ выносеятъ 115.000 франковъ. Голо-вна выграпа въ квѣтѣ 100.000 фр. припаде гому, хто до 27. с. м. подаѣтъ и-мѣна веѣхъ кандидатѣвъ що-перейдутъ при выборахъ. Меншій нагородѣ назначе-най за добрый розвязки выбо-ровъ въ поодинокыхъ окру-гахъ.

— **Котелъ** на льокомо-тивѣ особового поѣзду зе-лѣзничѣвъ „Ликована“ екс-пльдувавъ онгоды близъ Даверъ, Н. Дж. при чѣмъ погубъ машиниста и его по-мѣчникъ. Помимо того, що три вагоны выскочили изъ шпнѣвъ, а два перевернули ся. Зѣ подорожныхъ нѣхто не погубѣ.

— **Передѣйте** Лондона Бербиопѣ, упало жертвою огню. Згорѣло кѣлька сотѣ домѣвъ и склепѣвъ, кѣлька фабрикъ, костелѣвъ и т. п. Шкода выноситъ 10 милі-онѣвъ долларѣвъ.

— **Иногда** й мѣжъ роз-бѣйниками найтѣ можна поетѣвъ. Славный грецкій опрышокъ Паноповлюе, котрого оселею е пеиристу-ппій дебрѣ въ пельонезей-скихъ горахъ, вмѣе не-только розбивати людей, але й складати любовный по-ези, короткѣй епиграмы, дов-гий поемы зѣ прологами и епѣлогами, дѣялоги и п. д. Въ листахъ, уложеныхъ по-етичною формою, до свои-любки, просѣитъ вѣнъ еи зо-брати веѣ его поези въ о-дну збѣрку и выдати ихъ друкомъ. Вѣнъ зробивъ бы-се самъ, але мусѣтъ передѣ-драбами укривати ся въ-своѣмъ горѣкомъ царствѣ.

— **Скаженный пѣсь** по-кусавъ у Бабинѣ подѣ Сам-борѣмъ (Галичина) трѣе дѣ-тей своего пана, дорожника Радваньского, водтакъ вы-бѣвъ на дорогу и попавъ на 7-лѣтнего жидка. На его-крикъ выбѣгло зѣ хаты дво-е дѣтей, а пѣсь кинувъ ся п-на нихъ та покусавъ ихъ. Якіеѣ старшій жидъ вы-бѣвъ ратувати малого, що-лежавъ на земли, а пѣсь кинувъ ся й на него та вы-грызъ ему кусеѣвъ лица. Скаженный пѣсь кидавъ ся-ще и на иныихъ людей та-на худобу, и побѣвъ до Ваневичѣвъ, де такожъ мавъ покусати людей. По-кусаныхъ, о котрыхъ власти довѣдали ся, водвено до-завадени д-ра Буйвѣда до-Кракова.

— **Пожара** навѣстила Мт. Кармель, Па. сѣме въ-першій день рускихъ вели-кодныхъ святѣвъ. Згорѣло 4-хоропѣй домѣвъ на горѣшнѣмъ-концѣ улицѣ Маркетъ. Пр-сильнымъ вѣтрѣвъ горѣло-страшно и веѣ боили ся,-щобы огонь не знищивъ-кѣльканыцѣтъ сусѣднихъ-домѣвъ. Пожарна сторожа-лѣпше зѣ великимъ трудомъ-вѣпѣла не допустити до-сего. Шкоду обчисляютъ-на 18 тысячъ долларѣвъ.

— **На дуже рѣдку** недугу, яку лѣкарѣвъ зовуть „chlo-аста“, померъ въ Патер-сонѣ, Па. 16-лѣтний Френкъ-Линцъ. Линцъ занежавъ пе-редъ 11-ма мѣсяцами. Пер-шою пригнакою недуги бу-ли малѣ плями по тѣлѣ не-дужого, котрі де-далѣ все-болыне ширшали и побѣль-шали ся, ажъ вѣконцѣ злу-чили ся зѣ собою такъ, що-нешасный хлопчына бувъ-чорный, наче муранѣвъ. За-всѣе той часъ недужій,-тративъ апетитъ, водчувавъ-страшный болѣ, худѣ, дужѣ-скоро и передъ смертію-ставъ ся подобнымъ до сра-вѣдѣшного косяка.

— **Влизъ** стаѣи Медаль, Мо. выскочивъ изъ шпнѣвъ (30. м. м.) особовый поѣздъ-копѣ машина гнала зѣ най-бѣдѣпоку силою пары. О-дѣнъ вагонъ розбѣвъ ся на-трѣски; 4 особы погубло, а 22 покарѣчили.

— **Се** бунъ бы встѣдъ и гавѣба, есѣ-бѣ-лождый часъ „Союза“ не купитъ вале-дѣра, що выываѣ „Союзъ“. Доходъ зѣ-календаря иде до насъ „Союза“.

— **Сензацийный** и одѣвъ-зѣ найцѣкавѣйшихъ пропе-совѣвъ въ исторіи американь-ской криминалистики за-кончивъ ся онгоды передъ-судомъ въ Гудсонѣ, П. И. Суджено трѣхъ рѣдныхъ-братѣвъ Вормеръ зѣ Грин-портъ, Н. И. за убійство-своего вуйка, фармера Петра-Гелнбека. Братѣвъ доказувала, будѣ-то бы они случайно (нехотѣчи) забѣли богатого-вуйка, та зовѣмъ, инакше-говорили свѣдѣки. Тѣ, а було-ихъ кѣлька десятѣ, тверди-ли, що братѣвъ допустили ся-морду зѣ той цѣли, абы за-гарбаты добро вуйка. Судъ-прислѣхъ выдаѣвъ вер-диктъ, якимъ веѣхъ трѣхъ-братѣвъ узнае убійниками-первого етепени, а судѣя-Честеръ, середѣ великого-зворушѣня, оголосивъ имъ-зѣсѣмъ смерти. Се найеум-нѣйшій хвѣля изъ монѣвъ-жпѣю — копѣвъ судѣи — що-мущу на трѣхъ рѣдныхъ-братѣвъ водчитувати засѣудъ-смерти, але мущу, мой о-бавизѣтъ мущу мене до-сего.

Братѣвъ Вормеръ водвезе-но сейчасъ до вязницѣвъ въ-Денморѣ, де въ тѣжнѣ, я-кій зачинае ся днемъ 30-го-мая с. р. згннуть въ елек-тричнѣмъ крѣслѣ.

ВЫЛѢЧУ ПРОПУКЛИВУ.

— **Хемічно** — електричній способъ.

(По вылѣченю непѣтробнаго подвѣзѣи.)

Безъ ножа, безъ операціи, безъ-тратѣны чаеу.

Приходѣтъ до мене за выкине-те болыше грошей на подѣзѣи.

Скертонѣскій робѣтникъ удо-ровленный.

ПОВАЖНЫЙ ДОКТОРЪ: Я таѣтъ тѣмъ-страдаѣ въѣкъ нѣмъ, що все мѣрѣ было-остѣгло, а подѣзѣи лѣшъ побѣдѣлиа-мою мущу. Тѣмъ прѣнтѣвъ зѣспрашу мою-увагу на Вашъ хемічно-электричній спо-сѣбъ лѣченя. И подѣзѣи ся еи и Вы со-вѣстѣи, въ короткѣмъ часѣ зовѣмъ-мене вылѣчили. Широ Васѣ поручаю ко-ждѣму.

THOMAS CARSON,
бывшій майн. формѣвъ D. L. & W. 1303
Washington Str., SCRANTON, PA.

Я недѣлаю болѣ, неуживаю ножа, не-зѣдержую водѣ араѣвъ. Даю письменну за-поручку тѣму, кого значу лѣвати, чтоѣто-дѣйсво уздорювало. За вѣзѣту не треба-платѣти нѣчѣго, а накомѣ обяву ся лѣчѣни-вѣвъ, непѣтребуетъ мѣвъ сейчасъ всего-заплатѣти. Почекало.

Кшѣтѣи обѣщѣи въ нашѣй рѣдѣи-мѣвъ, на жадаѣ, подѣзѣи кождѣму дарѣмъ. Хто не-буѣтъ есѣче бѣвати ся зѣ мною, нехай голосѣтъ ся на пошѣише подѣзѣи-адресъ:

Dr. A. P. O'Malley

специалистъ.
Офѣсъ въ Philadelphia, Scranton и Wilkes-
Barre, Pa.

Филѣдѣлѣйскій офѣсъ: 1409 Arch Str. (ве-
далеко Broad); Скертонѣскій офѣсъ: 124
Washington ave.; Балксберскій офѣсъ: 1
So. Washington St.

П а м я т а й т е: — гавѣра-вылѣчѣи кождѣго, кого прѣнтѣ-лѣченя.

Католицький

бискуп хоче мати контроль над рускою церквою в Оліфанті, Па.

У н і я

рускої церкви з Римом перед американським судом.

Питане чи католицькі бискуп можуть мати власть над рускими гр. кат. церквами в Америці було розглянуто в американським повітовім суді в Скрентон, Па. на днях 30. априля і 1. і 2. мая, 1902. Судією був п. Едвордс. Католицький бискуп М. Гобен мав двох адвокатів, а свідчили по его стороні оо. Т. Обушкевич з Мейфілд, о. К. Лавришин з Шенандоа, о. М. Волкай з Плімонт, Па.; Юр. Спнява, Олекса Томашкевич, О. Ковальчак, Гав. Гаврильчак з Оліфант, Па. і словенський католицький піп, Янко Стас. Руска громада в Оліфант, Па. з о. Арданом мали чотирох адвокатів, а свідчили по їх стороні д-р Сіменович з Чикаго, Ю. Хилля і К. Кобан з Оліфант і оо. І. Констанкевич з Шамокін, Ст. Макарь з Мт. Кармель, А. Бончевський з Аясові і Н. Підгорецький з Джерзі Сити.

Першим і найважливішим свідком по стороні католицького бискупа був твердорусський священник о. Офіофан Обушкевич з Мейфілд, Па. Він говорив через тлумача і то по польски. Казав, що живе вже 12 літ в Америці та що від 7 літ належить під католицького бискупа в Скрентон, Па. Говорив також, що в 1894 році їздив умисно до старо-го краю, щоб дістати від руского митрополита відпустку (дозволене) належати під тутешнього католицького бискупа та що тепер католицький бискуп має над ним цілковиту власть і право та що він за все, що робить, перед католицьким бискупом мусить відповідати. Те все свідчив о. Офіофан Обушкевич під присягою. Другим свідком бискупом був о. Корніло Лавришин, головний духовник „Соединенія“ і душпастир в першій руско-американській парохії в Шенандоа, Па. Він свідчив, що належить під католицького бискупа вже від 1893 року та що єсть таке право, що, якщо нема руского бискупа, то треба належати під католицького. На запитане однак-ж хто, коли і где таке право видав, головний духовник покритився на крихітці, почервонів і сказав, що не знає. Таку саму відповідь дав о. К. Л. на запитане чи католицький бискуп має право брати під свою власть жонатих священників. Третім свідком був Юрко Санява (з Мохнаки). Свідок той в своїх зізнаннях дуже путався так що видно було, що хтось не добре его вивчив як має свідчити. Ю. Санява казав, що тому відсутній від церкви, бо о. Ардан не хоче належати під католицького бискупа. Якщо доказ своєї приналежності до оліфантської парохії — предложив колекторську книжочку. Коли его адвокат запитав, що се за книжочка — свідок відповів, що се греко-католицька книжочка... Четвертим свідком

був Олекса Томашкевич, казав, що єсть членом оліфантської рускої парохії, коли запитано его як

довго не платити вже на церкву сказав, що більше як рік. На тім его свідокство скінчилось.

П'ятим свідком був Олекса Ковальчик (з Устя руского), котрий свою приналежність до парохії доказував навіть книжочкою колекторською своєї жони Теклі з Хованських, виставленої на її імя еще в тім часі, коли она ще будучи дівкою, служила у о. Обушкевича в Оліфанті, Па. Шестим свідком був католицький бискуп Гобен. Він доказував свою власть над рускими священниками в Америці на підставі розпорядження римської Проп'анди для розширення віри з 1894 року і папської булі „De Orientalibus“ також з 1894 року. Казав, що хотів в прозбі о. вмішане ся суду до справ рускої парохії в Оліфанті було написано, що бискуп хоче ключів від рускої церкви і хоче забрати весь маєток в свої руки — то однак се не є правда. Він казав, що хоче лиш, щоб парохія не сьміла принімати такого священника, котрий під него не належить. На запитане яку власть має він над латинськими священниками — сказав бискуп, що має абсолютну, неограничену власть над ними. Може їх висвячувати, поставляти на парохії і з парохій усувати, судити, карати, екс-комунікувати і так далше. Словом, священники латинські цілковито під него належать, мусять бискупа всім слухати, ему парохійальні рахунки предкадати і т. д. Таке саме право, казав бискуп, має він і над рускими священниками. Свою власть над рускими священниками доказував тим, що припав о. Волкай з царославля на унію, що кардинал Сембратович був членом Проп'анди, що всі рускі священники в его дієцезії сьмі під ним крім о. Ардана і о. Молчанього, а найбільшою арматю, яку вистрілів бискуп, був лист кардинала Мечислава Ледоховського, префекта Конгрегації для розширення віри (з дня 3. марта 1902 року), в котрім той-же позваляв Гобенова висвятити одного Руснака на руского священника. Бискупа покликано як свідка 4 рази — з того 2 рази винищено его більше як 2 годни про відносини рускої церкви до латинської. Розуміє ся, що бискуп говорив багато, але многих річий не міг доказати ні письмом, ні практикою. В кождім разі відомі бискупа оказались дуже недостаточними і так, що в першій ліпшій енциклопедії можна більше вичитати. Приміром, бискуп уважав нас за католиків грецького обряду, що єсли-б було фактом, то ціла унія рускої церкви була-б нічим іншим, як тільки опуканьством і комедією.

Третого дня розправи вніс бискуп прошене до суду, щоб суд заборонив раз на всегда рускій парохії в Оліфанті позваляти відправляти в своїй церкві богослуження такому священникови, котрий не належить під него. Прошене тоє суд на разі відкинув. По стороні бискупа свідчили еще Гавр. Гаврильчак (з Ставиша), словенський католицький піп Стас і о. Мирон Волкай. Гаврильчак говорив, що відлучив ся від парохії, бо о. Ардан заложив нову „радикальську“ віру... На запитане, який то вплив мало в громаді, свідок відповів, що „власні“ всі люде ходять до церкви так як і перед тим ходили, а і він сам був пару раз в церкві, щоб бачити, чи о. Ар. все

робить „як треба“. На запитане чи знає що то радикал, сказав, що радикал, соціаліст і анархист то все одно; докладно того обяснити не знає, але чув що так стояло в „новинах“ (газетах)...

О. М. Волкай покликано тільки як живий доказ того, що католицький бискуп має власть над Русинами, бо припав о. Волкай на унію.

Остатнім бискупським свідком був словацький Оліфантський плебан — Стас. Він був посередником і тлумачом між бискупом а о. Обушкевичом і компанією. Сей великий опікун рускої парохії в Оліфанті свідчив, що враз з о. Арданом був у бискупа, що бачив відпустку від митрополита в руках о. Ардана, на підставі котрої бискуп припав о. Ардана до своєї дієцезії. Стас хотів також ухвалити за знатока рускої мови і толкував деякі статі „Свободи“ на англійську мову, але се ему не удалося. Приміром, слово ворог перетолкував на англійське: murderer (убійця), Юда — Jew (жид), а проч з Риму — Get out from Rome (вийдіть з Риму).

В слідуючій числі подамо конець справоздання з судової розправи, то єсть зізнання свідків зі сторони рускої парохії і загальне висноєне розправи. Дещо цікавого дотично розправи найдете в „Увагах“.

Рішене в сій справі суд видасть доперва по уплаті кількох тижнів.

Дещо про Росію.

Ми отсе дістали дуже важні матеріали про Росію. В них між иншим є списки з тайних, „секретних“ циркулярів і розпоряджень російського правительства. Читачи ті „секретні“ і „зовсім секретні“ циркуляри, чоловік мимо волі пригадує приказку: „знає кицька, чие сало з'їла“. Так і царське правительтво: знає, кого гнобить і нищить, і... боїть ся того. А воно дуже боїть ся своїх підданих, коли мусить видавати циркуляри нижком, потай, „секретно“, щоб про них не знав світ, а найгірш підданні. Ті „секретні“ циркуляри придумують ся для більшого утиску і гноблення підданих, то ж не даво, що навіть деспотичне правительтво мусить ховатись з ними від підданих.

Ми радо користаємо з тих тайних циркулярів і розпоряджень, бо з них довідуюсь правду про Росію. А тепер сю правду розповімо вам.

На самперед — про жите російських селян. Для нас єть більше цікаво, що в Росії коло тридцять мільонів (сам уряд російський рахує понад 27 мільонів) жите нашого народу, Українці; а вони майже всі селяне, хлібороби.

Оповідати про жите російського селянства, значить оповідати про його долю, й муки і перш усього про його постійний голод.

Голод, так звуть ся дру-гий цр російської держави. Він вже від сотки літ панує в Росії, і в сполучі з царизмом нищить російське селянство.

Від тисяча вісім сот другого (1802) року і до тися-

ча девять сот другого (1902) року до нинішнього, року в Росії було п'ятьдесять неврожайних літ. Подумайте лиш собі: В сто літ — п'ятьдесять неврожайів; а ті неврожайі обхоплювали величезні обсяги землі. А ви знаєте, що то значить 50 неврожайів на 100 літ!... То значить — багато мужицького гори, мук, невипалачливих хоріб, до часових смертей і море сліз! То значить, що російське селянство, яке в звичайні „добрі“ роки не доїдає, мусить по другий рік по скілька місяців зряду їсти полову, а брачне полове, то кору з дерева. То значить, що звичайно-напів голодне російське селянство що другий рік терпить сильний голод, і гине, й гине, й гине без числа. А там й наших братів — Українців 30 мільонів... Перейдімсь тепер по тій голодній пустині рік за роком.

В 1804 році голод був в північній і північно-західній Росії; в 1805 р. — в південній Росії. В 1807 і 1808 рр. був голод в північно-західній Росії. В 1809 р. — по всій Фінляндії. В 1812 р. з голоду гинули далекі Сибір і середня Росія. В 1828 р. був сильний неврожай в західній і північно-західній Росії. Від 1839 р. і до 1846 р. цілий ряд неврожайів обійняв величезний кусок землі — 25 губерній; тоді голод не минув і України. Знов від 1848 р. по 1850 голод обійняв 15 чорноземних губерній, розкинутих на величезній просторі; в сі три роки знов голод не минув України. В 1851 році від голоду гинула західна і північно-західна Росія; в 1855 те саме було в 15 губерніях; Україна знов була захоплена голодом.

Далі, починаючи від 1867 року, маємо докладніші дати.

В 1867 і 68 роках невроджай обійняв просторів в 982 тисячі квадратних кілометрів (11 губерній), де з голоду пухли 8 мільонів 870 тисяч люда; в тім числі були й Українці. За сям йде так званий „Самарський голод“ в 1872 і 73 р.; він обхопив велику просторінь; а таку назву дістав через те, що найгірше потерпіла від нього Самарська губернія. В 1880 знов голодували 10 губерній — на просторіні 990 тисяч квадратних кілометрів; страшно бідувало праві 14 мільонів людей.

В 1883 р. був сильний голод в шести губерніях. В 1885 р. — в восьми губ. Україна знов зазнала біди. В 1891 р. страшенний голод обхопив тридцять європейських і азійських губерній російської держави; голодувало 54 мільони людей на просторіні в 5 мільонів 940 тисяч квадратних кілометрів, себ то більший ніж половина всієї Європи. В 1892 р. голод знов лютував в 15 губерній на просторіні в 1 мільон 245 тисяч квадрат. кілометрів; з голоду гинуло 30 мільонів людей.

Треба зазначити, що неврожайи все захоплюють ті часті Росії, де найліпша чорна земля.

Наближаємось нарешті до останніх років, в які російське селянство стогне під царюванем Миколи Другого. — Ставши царем Микола II. з престолу крикнув на весь світ, що по-ліпшувати в Росії він нічого не буде, а піде сліда-

ми батька, — і дійсно пішов.

За його царювання голоди йдуть один по другім; один більший від другого, один лютіший від другого.

В 1897 р. голод обхопив просторів в один мільон 780 тисяч квадратних кілометрів; годувало 37½ мільонів людей. В 1898 р. знов голод в 12 губерніях на просторіні в 1 мільон 307 тисяч квадрат. кілометр.; знов з голоду гине 25 мільонів людей. В 1899 голод вкринив ся в Херсонській, Таврійській і Бессарабській губерніях; в 1900 р. — крім сих трох голод захопив Київську й Полтавську губ. а також великий кусок і в Азійській Росії.

А тепер в Росії страшний віде досі нечуваний голод. Само правительтво вже не може його замовчувати. Вже на початку літа правительтво заявляє, що пропав ся голод в 12 губерніях; потім в осені заявляє, що голод вже в 19 губерній на просторіні в 7 мільонів 220 тис. квадрат. кілометр. з населенем — 40 мільонів; а та-ж просторінь рівняєть ся двома третинами цілої Європи. В грудні минулого року, по словам правительства, голодувало 33 губерні з населенем — 54 мільони. А в половині січня сього року міністерство рільництва заявляє, що голод обійняв 60 губерній.

Ог правдиві розміри російських голодів. Так правда, що само російське правительтво не заперчить ні одного слова, бо відомості про се ми брали з російських урядових справоздань.

Показавши нашим читачам величезну російську пустиню, ми покажемо тепер, які пекельні муки мусить терпіти російське селянство, а між ним й наших братів Українців 30 мільонів.

Для сього ми користаємо з російських газет, які проходять через огру цензури високих урядників. Для „невірних Томів“ в нотці подаємо назви й числах тих газет.)

Не вродив хліб, не вродила паша!

Починає ся зима і селянство починає судити невіщо. Худоба сльве задармо спродана ліверантам, аби тільки не здохла з голоду перед очима і не завдавала жалю. — Починають ся всякі голодові хвороби, пошесть і смерть. Починає ся голодний тифус; а разом з ним й плямистий. Певне кожен нині читач знає, що то за хвороби. А отони шемо спеціальну годову хворобу — скорбут. Чи ви знаєте, що з Європейських лікарів мало хто навіть бачив на власні очі скорбут, хіба деє в тюрмі. А то страшна хвороба. Починають гнити іста і піднобі; випадають зуби й во-лоє; далі по всьому тілі ломать і пнилять в середині в тілі в різних місцях пукають жили і випливають ся кров; кров йде з очей, з носа, з рота; людина зазнає страшних мук, але не має вже сил її стогнати. Таких слабих трудно тримати в чистоті, бо вони живі гниють і йде від них страшний сморід. Нарешті слабій напів зогнилий за живи вмирає. От такий ї скорбут. І мруть від нього

*) Рус. Вѣд. Но. 32, 92 і 837 за 1901 р. — Одес. Нов. за 7. липня. — Терс. Вѣд. за грудень. — Сибір. Живизнь за 10 — 11 жн. — С. Пет. Вѣд. за 25 жнесто. і т. д.

селяно в Росії тисячами, старі й малі. Дитя гине на руках матери, а мати гине на голий землі, бо нема й соломи підтелати; а батько в розпуці дивить ся на все те, й собі того жеде. Хіба-ж не пекло! А то послухайте, що бачив російський урядник високої ранги, проїжджаючи по Саратовській губернії. «В Ч. я проїхав в страшний мороз на тридцять степенів. По дорозі по селах мертве дичство. Дямок видно ледве над десятою каєю. Люди, які оселедці, старі й малі з худобою збивають ся до одної простірнійної хати і по колії лжуть на ледве теплу піч; паливо бережуть гірш золота. Огрівають ся більше с а м н с о б о ю.

В хаті затикають кождо щілину, і повітре в хатах — х о ч с о к и р у в і ш а й. Горячіє страви ніякої; хліб пригадує запісників ка-мінне з якого небусть льоху. В різних місцях епідемія (пошесть) голодового тифу-су. Де які села з далека виглядають, як пожарища: солома з дахів спасена худобою, і голі крокви похмуро стирчать на снігові полі. Але й худоби ледве чі зістались половина. Часами здаєш худу стра-шну, як маре, коняку за-пряжену в голі сані; в са-нях видіте блідих замо-раних дітей, а побіч них тяжко ступає, западаючи в снігові намети, мужик з ба-бою: то ціла родина вибра-лась по „кавалочки“ за пропашним хлібом. Але се ще аристокрація. Вільність вже й забула, що мала ко-лись худобу, і пішки пу-скаєть ся на „божий про-мисел“. Помочи ні звідки ніякої.»

От тако бачив урядник, там де чорнозем. А що він побачив би там, де гірша земля, наші читачі й сами легко догадають ся. Вони також легко догадають ся, яка то буде сільська госпо-дарка і в сьому році. Що вдіє знесиляний зголодні-лий нарід без насіння, без худоби, без гною і з бу-динками відкритими для всіх вітрів й негод.

Гарне „русское“ жите!... Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

От тако бачив урядник, там де чорнозем. А що він побачив би там, де гірша земля, наші читачі й сами легко догадають ся. Вони також легко догадають ся, яка то буде сільська госпо-дарка і в сьому році. Що вдіє знесиляний зголодні-лий нарід без насіння, без худоби, без гною і з бу-динками відкритими для всіх вітрів й негод.

Гарне „русское“ жите!... Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски, деспо-тичний престол, з якого вихлюстует „кнут“ і на-гайка.

„Гром. Голос“.

Іде весна, але й вона не обумишає сліз нещасних.

На другий раз ми опові-мо, чому се так, і чому бу-де так доти, доки не роз-летять ся на куски,

ахтия всякого рода и породе, да пай | або на продаж на Blakely, Olupant, Pa.
чше кушити шифарту. ЦЕНА ДУЖЕ НИЗЬКА